

TAKING
COOPERATION
FORWARD

Seminarium IETU 16.12.2021

Miejska zielona akupunktura na przykładzie Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic -
mechanizm tworzenia planu działań, czyli od idei do realizacji

dr Anna Starzewska-Sikorska, mgr Marta Fudała

CEL PROJEKTU SALUTE4CE

Wzmocnienie **zielonej i błękitnej infrastruktury** przez wprowadzanie **rodzimej roślinności** w miastach, w których **brakuje dużych obszarów** dla tej funkcji

Source: IETU

SALUTE4CE - OGÓLNE INFORMACJE

Tytuł projektu: Zintegrowane zarządzanie środowiskiem z użyciem mikro-skwerów w miejskich obszarach funkcjonalnych

Okres realizacji: start 1 kwiecień 2019 - zakończenie 31 marzec 2022

10 partnerów z 5 krajów:

1 partner - Republika Czeska

2 partnerów - Niemcy

3 partnerów - Włochy

3 partnerów - Polska

1 partner - Słowacja

POWIĄZANIE PROJEKTU Z DOKUMENTAMI EUROPEJSKIMI

Tematyka projektu odnosi się wprost do następujących dokumentów:

- Europejski Zielony Ład
- Europejski Pakt Klimatyczny
- Europejska Strategia Zielonej Infrastruktury
- Europejska Strategia Bioróżnorodności
- Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego

KONCEPCJA PROJEKTU

Rozwiązania oparte na naturze (NBS) w niewielkiej skali z wykorzystaniem roślinności rodzimej.

Miejsca interwencji wybierane według kryteriów:

- niezbędności/potrzeby
- przydatności

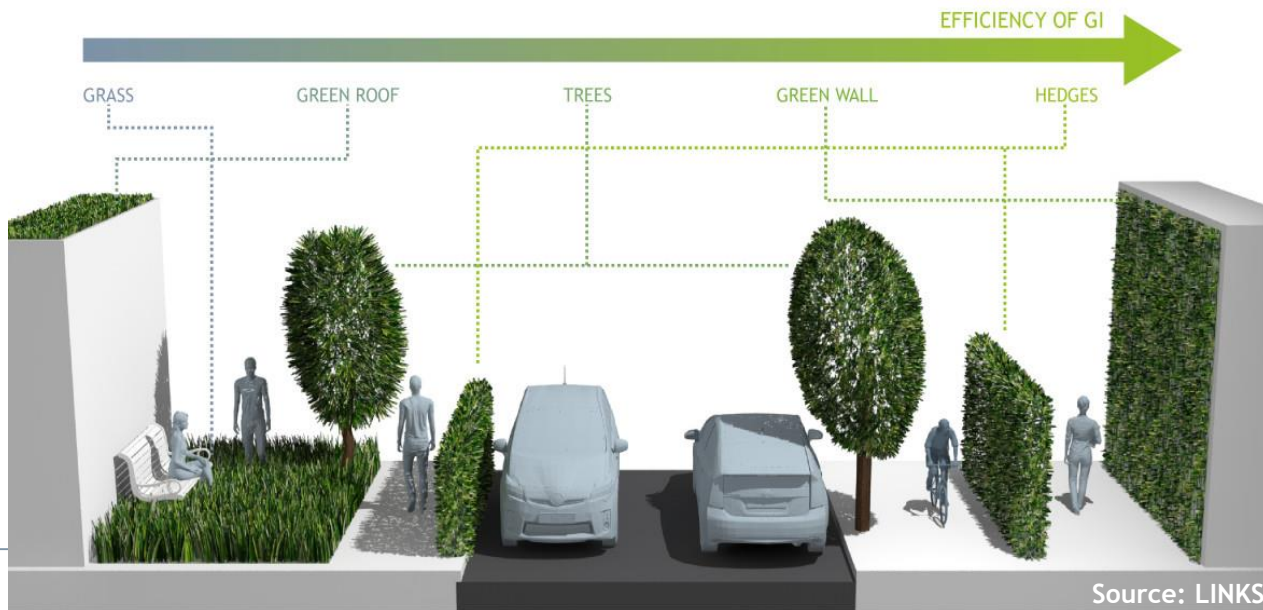
PRODUKTY PROJEKTU

AKCJE PILOTOWE - INWESTYCJE

4 miasta - partnerzy: **Alessandria, Chorzów, Impulse Region i Liptovsky Mikulas**, w każdym mieście **4 miejsca** zostały wybrane, wielkości co najwyżej 0,2 ha, na lokalizację niewielkich zielonych inwestycji.

Koszt inwestycji
przypadającej na
Partnera projektu:
108 000 - 132 000 EUR

GŁÓWNE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Narzędzia wyboru miejsc i interwencji dla systemu miejskiej zielonej akupunktury (MZA)
- Lista typów rozwiązań opartych na naturze, które mogą być zastosowane w systemie MZA
- Materiały szkoleniowe w językach narodowych projektu, podręcznik i instrukcja szkolenia internetowego
- Koncepcja regionalnej strategii zintegrowanego zarządzania środowiskowego w sytuacji braku dużych obszarów przeznaczanych na zieleń

PLAN DZIAŁAŃ DLA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

CHORZÓW ŚWIĘTOCHŁOWICE RUDA ŚLĄSKA

Plan działań ma za zadanie **zidentyfikować miejsca i rodzaje interwencji** oraz **działania i zasoby** jakie są niezbędne do wdrożenia zaproponowanych punktów MZA dla obszaru funkcjonalnego Chorzów, Świętochłowice Ruda Śląska.

Co daje nam Plan działań?

- ogólna sytuację dotyczącą rozmieszczenia terenów zielonych w MOF,
- wizję i cele na potrzebę tworzenia MZA,
- procedurę wyboru i oceny miejsc wybranych do stworzenia MZA,
- aktywizację mieszkańców w procesie planowania, wyboru i wdrażania punktów MZA,
- planowanie poszczególnych działań,
- identyfikację wskaźników dla wdrażania i monitorowania proponowanych działań.

WIZJA MIEJSKIEJ ZIELENI W MOF W 2050 ROKU

MOF będzie wspierał działania adaptacyjne do zmian klimatu przez kontynuację rozwoju zielonej infrastruktury z wykorzystaniem ROoP (NBS).

Znaczenie/ funkcja MZA

- Integracja lokalnych społeczności, zwiększenie bioróżnorodności miasta, zmniejszenie uciążliwości klimatycznych, poprawa lokalnych krajobrazów miejskich.

Cele Planu Działania zdefiniowane w projekcie SALUTE4CE

- zwiększenie zainteresowania usługami ekosystemowymi,
- wzmocnienie międzysektorowej współpracy interesariuszy,
- integracja zarządzania środowiskiem z poziomem władz MOF,
- wkład do lokalnych polityk i strategii.

FAZA ANALITYCZNA

Całość postępowania w zakresie wyboru miejsc MZA i wyboru szczegółowych rozwiązań można przedstawić w postaci kolejnych kroków:

1. Diagnoza obszaru miasta pod kątem deficytu zieleni
2. Wskazanie potencjalnych miejsc MZA
3. Analiza wg kryteriów opracowanych w metodyce MZA czyli:
 - kryterium formalne
 - kryterium **niezbędności/potrzeby** wprowadzenia zieleni oceniająca korzyści z zaaplikowania MZA w danym miejscu
 - kryterium **przydatności** dla przekształcenia ich w „zielony punkt”.
4. Wybór miejsc oraz rodzajów interwencji w oparciu o różne rodzaje ROoP.

UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW

W projekcie przewidziano włączenie interesariuszy, w tym mieszkańców w proces wstępnego wyboru miejsc i proponowania interwencji

Spotkania z mieszkańcami, Living - labs w Chorzowie, wrzesień 2019, październik 2020

SPACERY KOMENTOWANE

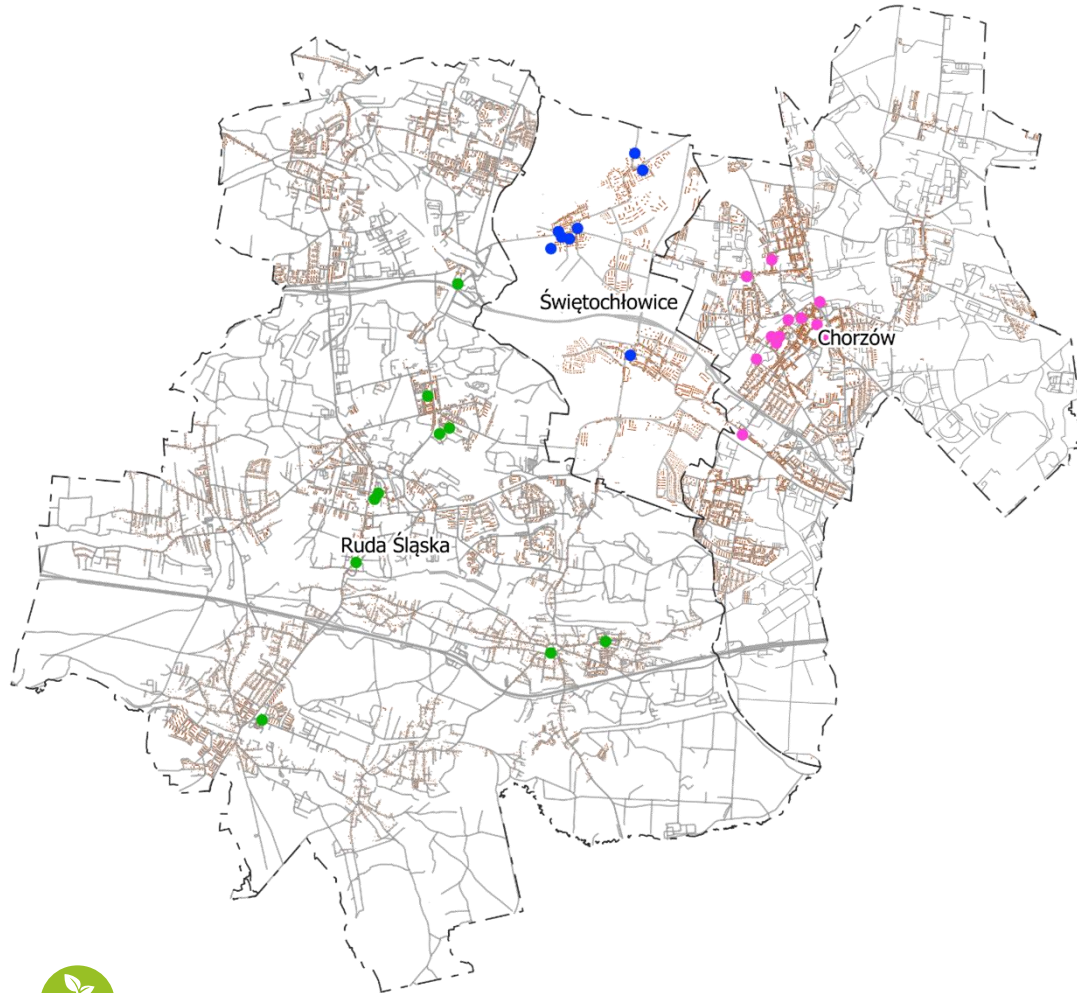

Źródło: IETU, M. Stangel

Spacery komentowane marzec-maj 2021

TAKING COOPERATION FORWARD

27 punktów MZA

RUDA ŚLĄSKA

20 potencjalnych punktów
10 punktów wpisanych w
AP

**Lokalizacja: dzielnica Wirek,
dzielnica Nowy Bytom, dzielnica
Hebzie, dzielnica Halemba,
Dzielnica Kochłowice**

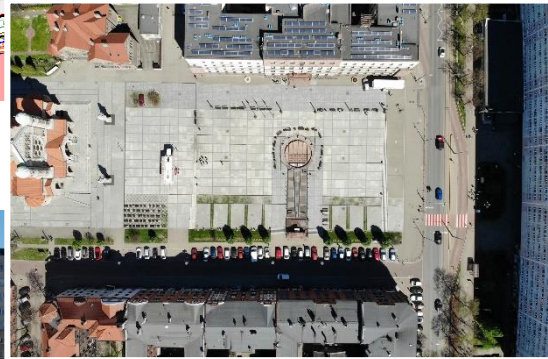
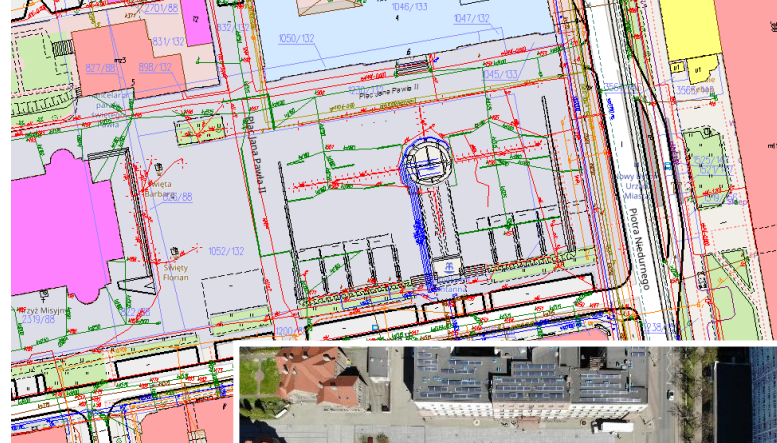
zaniedbane tereny zielone
(skwery, zieleńce),
niedostatecznie
zagospodarowane, pozbawione
zieleni wysokiej;
przydrożny pas zieleni
plac miejski przed Urzędem
Miasta;

Drzewa parkowe, przyuliczne
Duże krzewy
Kwietniki uliczne (jako mała architektura)
Lekkie zielone zadaszania
Liniowe mokradła dla filtracji wód deszczowych
Miejskie łąki kwietne
Ogrody deszczowe z odprowadzeniem do gruntu
Park kieszonkowy
Przydrożne rowy melioracyjne, rowy retencyjne/infiltracyjne
Rabaty / kwietniki z rodzimymi bylinami
Roślinne umocnienia skarp z zielonymi płotami
Roślinność spontaniczna pozostająca pod kontrolą
Rośliny okrywowe
Trawniki
Wiszące kwietniki ścienne (jako mała architektura)
Zielone dachy / tarasy dachowe
Zielone fasady z pnąciami
Zielone nawierzchnie
Zielone pergole / altany
Żywopłoty formowane i nieformowane

Działki geodezyjne, własność:	Działki nr 1052/132, 1230/132, 1045/133, cz.1200/88 - ok. 6100 m ²
Rodzaj zielonego miejsca do wykreowania przez MZA:	Zazieleniony plac miejski Przyuliczna zazieleniona strefa piesza
Zalecane Rozwiązania Oparte o Przyrodę (ROoP):	Miejskie łąki kwietne Rabaty / kwietniki z rodzimymi bylinami Trawniki Zielone nawierzchnie Drzewa przyuliczne Ogrody deszczowe z odprowadzeniem do gruntu Zielone pergole / altany Zielone fasady z pnąciami Kwietniki uliczne (jako mała architektura) Wiszące kwietniki ścienne (jako mała architektura) Lekkie zielone zadaszenia
Zalecane uzupełniające elementy zagospodarowania	Fontanny tryskaczowe Poidetka Ruchome meble miejskie do siedzenia
Potencjalni beneficjenci i partnerzy	Mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, Urząd Miejski, parafia św.Pawła
Instytucja odpowiedzialna za utrzymanie:	Urząd Miejski
Środki finansowe na utrzymanie:	Urząd Miejski
Inne uwagi:	W ramach różnych projektów, zagospodarowanie części placu ale tak żeby stanowiły spójną całość

R4. PLAC JANA PAWŁA II - NOWY BYTOM

Źródło: geoportal, M. Stangel

ŚWIĘTOCHŁOWICE

11 potencjalnych punktów
8 punktów wpisanych w AP

Lokalizacja: dzielnica
Lipiny, dzielnica
Chropaczów, Centrum

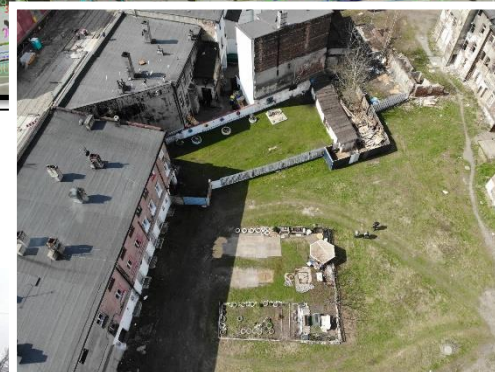
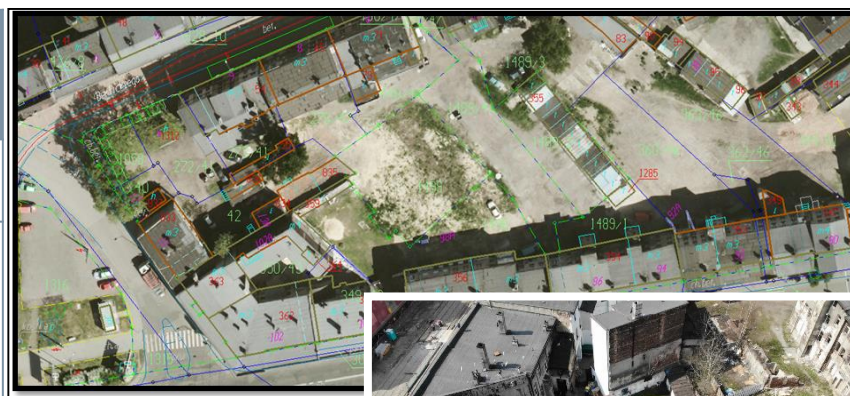
zaniedbane podwórka i
podwórka zabudowy
wielorodzinnej; zaniedbane
place z potencjałem poprawy
walorów przyrodniczych i
użytkowych;

Drzewa
Drzewa przyuliczne
Duże krzewy
Ogrody deszczowe z odprowadzeniem
do gruntu
Rabaty i kwietniki z rodzimymi bylinami
Trawniki
Uprawy gruntowe warzyw / ziół
Zielone miejsca parkingowe
Zielone nawierzchnie
Zielone pergole i altany

Działki geodezyjne, własność:	1498 (własność 1/1: Gmina Świętochłowice; użytkowanie 1/1: MPGL Sp. z o.o.) 1499 (własność 1/1: Gmina Świętochłowice)
Rodzaj zielonego miejsca do wykreowania przez MZA:	Tereny sąsiadujące z zabudową mieszkaniową Zazieleniona przestrzeń rekreacyjna
Zalecane Rozwiązania Oparte o Przyrodę (ROoP):	Trawniki Drzewa Ogrody deszczowe z odprowadzeniem do gruntu Zielone pergole i altany Rabaty i kwietniki z rodzimymi bylinami Uprawy gruntowe warzyw / ziół Drzewa / krzewy owocowe
Zalecane uzupełniające elementy zagospodarowania	Przestrzeń sąsiedzka integracyjna Poprawa funkcjonalności parkingu Zadaszenie lub pergola na pojemniki na odpadki Ew. plac zabaw
Potencjalni beneficjenci i partnerzy	Mieszkańcy
Instytucja odpowiedzialna za utrzymanie:	Urząd Miejski, MPGL
Środki finansowe na utrzymanie:	Urząd Miejski
Inne uwagi:	Wykorzystanie potencjału mieszkańców - widocznych oddolnych inicjatyw zagospodarowania przestrzeni i uprawy roślin

Źródło: geoportal, M. Stangel

S3. TEREN PRZY ULICY CHORZOWSKIEJ 98A, LIPINY

CHORZÓW

50 propozycji
36 potencjalnych punktów
9 punktów wpisanych w AP

zaniedbane podwórka i podwórka
zabudowy wielorodzinnej;
zaniedbane place z potencjałem
poprawy walorów przyrodniczych i
użytkowych;
parking z możliwością
przekształcenia w zielony skwer.

**Lokalizacja: centrum miasta;
dzielnica Chorzów Batory**

Drzewa
Duże krzewy
Ogrody deszczowe z odprowadzeniem
do gruntu
Ogródek kwiatowy i warzywny
Rabaty i kwietniki z rodzimymi bylinami
Trawniki
Zielona ściana - pnącza
Zielona wiata śmietnikowa (pergola)
Zielone miejsca parkingowe
Zielone pergole i altany
Zielone zadaszenie garaży

Działki geodezyjne, własność:	Działka nr 77, Miasto Chorzów
Rodzaj zielonego miejsca do wykreowania przez MZA:	Zazieleniony dziedziniec / podwórze
Zalecane Rozwiązania Oparte o Przyrodę (ROoP):	Rabaty i kwietniki z rodzimymi bylinami Zielone miejsca parkingowe Zielona ściana - pnącza Trawniki Drzewa Ogrody deszczowe z odprowadzeniem do gruntu
Zalecane uzupełniające elementy zagospodarowania	Przestrzeń sąsiedzka (ławki, stoliki, pergola, itp.) Izolacja akustyczna od torów kolejowych zielenią Zadaszenie lub pergola na pojemniki na odpadki
Potencjalni beneficjenci i partnerzy	Mieszkańcy
Instytucja odpowiedzialna za utrzymanie:	Urząd Miejski
Środki finansowe na utrzymanie:	Urząd Miejski
Inne uwagi:	Wykorzystanie potencjału mieszkańców - widocznych oddolnych elementów zagospodarowania przestrzeni

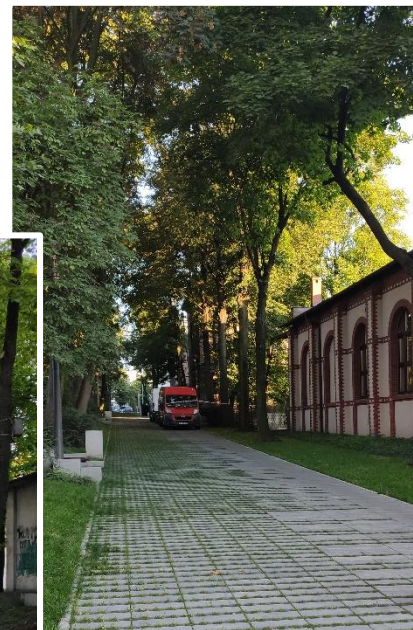
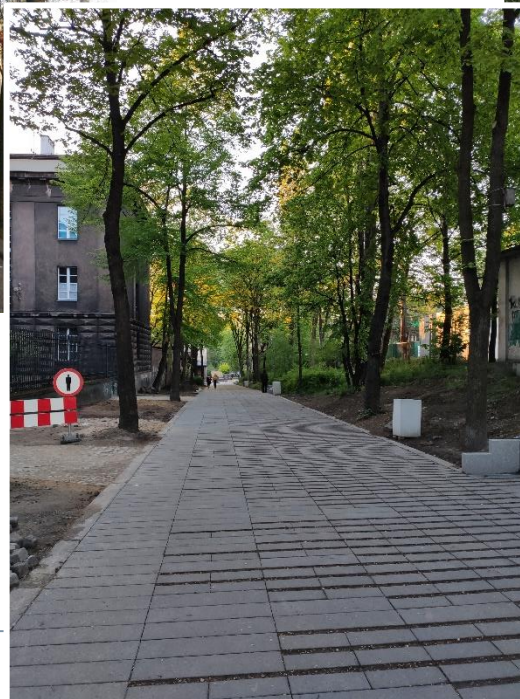

C1. PODWÓRKO PRZY UL. TRUCHANA 16, CENTRUM

Źródło: geoportal, M. Stangel

PRZYKŁADY REALIZACJI INTERWENCJI - CHORZÓW UL. BANKOWA

Przed

Po (w 2021)

Źródło: UM Chorzów, IETU

PRZYKŁADY REALIZACJI INTERWENCJI - CHORZÓW PODWÓRKO UL. ARMII KRAJOWEJ

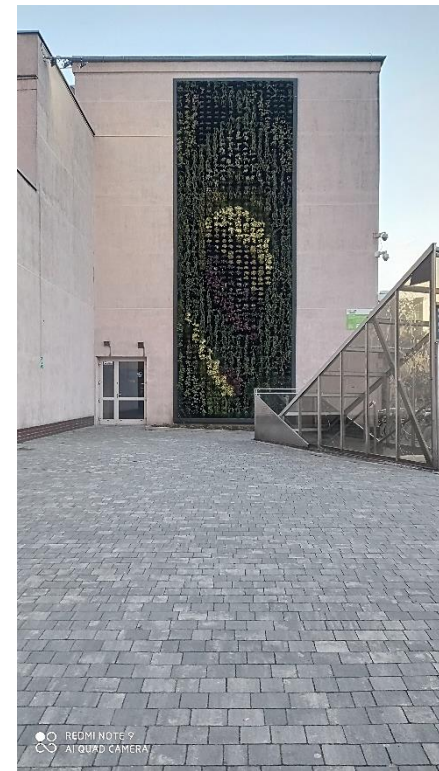
Przed

Źródło: UM Chorzów, IETU

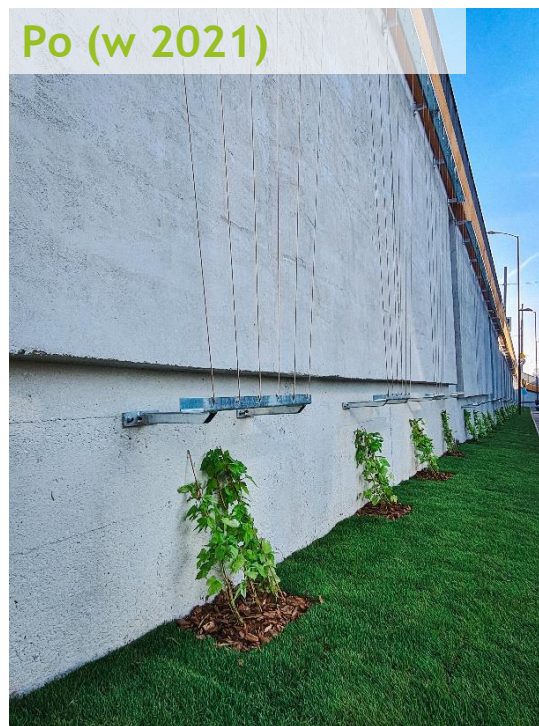

ŻYWA ŚCIANA MOCOWANA DO BUDYNKU CHORZÓW CHCK UL. SIENKIEWICZA

Źródło: UM Chorzów, IETU

ZIELONA ŚCIANA Z PNĄCZAMI CHORZÓW UL. MONIUSZKI

Kształtowanie zielonych przestrzeni sąsiedzkich

Utrzymanie miejsc MZA Źródła finansowania Zarządzanie

Gatunki roślin **REKOMENDACJE** Pielęgnacja roślin

Partycypacja społeczna Kształtowanie zielonych skwerów publicznych

CO JESZCZE ZAWIERA PLAN DZIAŁAŃ?

Wskaźniki **MONITORING**

Harmonogram monitorowania

WNIOSKI

- Miejska zielona akupunktura jest rozwiązaniem, które odpowiada na problemy europejskich miast - zasklepienie, gęsta zabudowa i brak otwartych zielonych przestrzeni
- Zielona akupunktura łagodzi zjawisko miejskiej wyspy ciepła
- Wprowadzanie zielonej akupunktury pozwala na wybór rozwiązań z udziałem mieszkańców w ramach konsultacji i promuje stosowanie rodzimej roślinności

Źródło: IETU

WNIOSKI - CD.

- Miasto zyskuje kolejną przestrzeń publiczną, która może spełnia, np. funkcje edukacyjne - Chorzów ul. Bankowa

Zdjęcia z wydarzenia na ul. Bankowej 18.09.2021

Źródło: Silesia events, UM Chorzów

UTRZYMANIE WYNIKÓW PROJEKTU

Przedstawiciele miast tworzących miejskie obszary funkcjonalne (MOF) projektu podpiszą dokumenty zobowiązujące do wdrażania zapisów planów działań, które zawierają koncepcje systemów miejskiej zielonej akupunktury dla tych obszarów.

Różne skale MOF projektu:

- Polski - 3 miasta (Chorzów, Ruda Śląska, Świętochłowice)
- Słowacki - Liptovsky Mikulas 6 otaczających miejscowości (Prosiek, Ľubel'a, Smrečany, Liptovský Ondrej, Uhorská Ves i Závažná Poruba)
- Niemiecki - 4 miasta w Impulse Region (Erfurt, Weimar, Jena, Apolda)
- Włoski - miasto Alessandria

DZIĘKUJEMY ZA
UWAGĘ

ANNA STARZEWSKA-SIKORSKA, MARTA FUDAŁA

Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Katowice

www.interreg-central.eu/ SALUTE4CE

